

»Mladost«, glasilo Orlovske Podzveze in Orliške Zveze v Ljubljani, izhaja 15. v vsakem mesecu. — List izdaja konzorcij »Mladosti« v Ljubljani. — Upravništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Orlovske Podzveze). — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — Urednik: Jernej Hafner, Ljubljana, Sv. Petra cesta 80. — Odgovorni urednik: Ludovik Tomažič, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

Naročnina v letu 1922 je: za člane 17 Din., za nečlane 20 Din. Posamezna številka stane 3 Din.

Dopisi naj bodo naslovljeni na Orlovsko Podzvezo (za urednika »Mladosti«), Ljubljana, Ljudski dom, ali naravnost na urednika (ne na upravništvo, kjer se list naroča ali reklamira). Dopisi, ki pridejo v roke uredniku po 2. v mesecu, se odlože za številko, ki izide drugi mesec zatem.

Kdor širi „Mladost“ — krepi orlovsko gibanje.

Cenik Društvene nabavne zadruga

(prej Gospod. odsek O. P) v Ljubljani
(Ljudski dom, I. n., v prostorih O. P.)

	Din
Zlata knjiga	10'—
Vadnik (druga izdaja)	6'—
Valaške à	15'—
Čepice	17'— do 22'50
Poslovne pole za orlovske odseke	0'50
Majce	32'50
Telovadne hlače	105'— do 115'—
Vrvice za trobke	7'50
Razne fotografije	0'25
Stari letniki »Mladosti«	5'—
Znaki orlovski à	6'—
Mariborski znaki	—'50
Garniture k surkam	45'—
Pasovi h krojem	37'50
Mladinske in telovadne igre à	5'—
Orlovska peresa	1'—
Telovadni čevlji (rjavi)	40'—
Ruš	17'50
Češka slovnica	6'50

Telovadne potrebščine, kakor hlače,
majce, čevlji i. dr. nudi po dnevni
ceni vsem Orlom tvrdka

IVAN KUNOVAR

Ljubljana, Stari trg 10.

Zaloga klobukov, slamnikov in
modnega blaga za gospode.

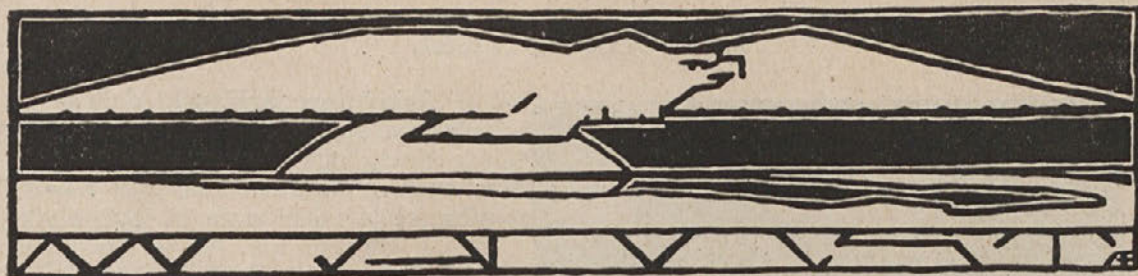
Prípomočamo Vam kolesa
in vse potrebščine
tvrdke

J. GOREC

LJUBLJANA

Gosposvetska cesta 14

Najceneje - Solidno - Najboljše!

Spored slavnosti orlovskega tabora v Brnu julij-avgust 1922.

Nedelja 16. jul.: Ob 9. dop. sv. maša v stolnici, ob 10. slavnostni občni zbor Čs. orl zveze in otvoritev tabora. Izročitev diplome 1. častnega člana Č. O. S. starosti prof. Šrameku. Odkritje sohe na telovadišču.

Petek 26. jul.: Dohod naraščaja in izlet naraščaja iz Češke v Maccho.

Sobota 27. jul.: Naraščaj ogleduje Brno. Pop. ob 2. otvoritev razstave in sejma na telovadišču. Ob 3. telovadska skušnja naraščaja. Zvečer koncerti na telovadišču.

Nedelja 28. jul.: Glavni zletni dan naraščaja. Ob pol 8. dop. zbiranje v Lužankah, ob pol 9. sprevod na telovadišče, sv. maša, ob 3. pop. javna telovadba: proste vaje, vaje z orodjem, igre. Koncerti. Zvečer odhod vlakov.

Od 29. jul. do 16. avg.: Obrtna razstava in sejm na telovadišču (v posebnih stavbah). Dnevni koncerti v okrepčevalnicah.

Četrtek 10. avg.: Dohod inozemskih gostov v Brno in Prago. Sprejem Jugoslovanov v Brnu (posebni vlak) in Pragi. Pozdravni večer v Brnu.

Petek 11. avg.: Ob 5. pop. občni zbor katol. dijaštva v Reduti (Zeleni trh). Dohod posebnih vlakov Orlov in Orlic, Francozov, Belgijcev, dunajskih Čehov. Pozdravi na kolodvoru. Ob 8. zvečer pozdrav gostov v Besednem domu (le povabljeni zastopniki) in sestanek sodnikov za tekme (dvorana v Jezuitski ul. 11.). Večerni pozdravni sestanki v raznih krajih. Ogled mesta. Izleti v okolico.

Sobota 12. avg.: Dohod ostalih vlakov. Od 6. do 2. ure pop. tekme v nižjem in višjem oddelku. Ob 9. dop. Requiem v stolnici za pokojne člane, nato obisk grobov zaslužnih mož na centralnem pokopališču. Ob pol 10. manifestacijski shod katol. dijaštva v Besed. domu. Ob 15. uri shod vseslovanške dijaške lige sv. C. in M. v Reduti, istočasno skušnja na telovadišču. Ob 19. telovadna akademija s kon-

certom gdč. prof. Milade Krejzlove v Mestn. gledal.; isti čas v Narodn. gled. veseloigra »David in Goljat« (Stech). Koncerti. Ogled mesta in izleti v okolico.

Nedelja 13. avg. (glavni dan tabora): Ob 6. na Lužankah zbiranje za sprevod. Ob 8.15 uri slavnostni sprevod skozi Brno na telovadišče, kjer bo ob 1/2 11. sv. maša, blagoslovitev prapora Č. O. S. in zaobljuba članstva. — Ob 3. pop. javna telovadba: fanfara, simbolične proste vaje Orlic, nastop inozemskih gostov, orodna telovadba čs. Orlov, proste vaje Orlov. Ob 19. opera »Prodana nevesta« (Smetana) v Mestn. gled. in spevoigra »Ubogi glumec«, Narod. gled. Ob 8. zvečer telovadna akademija Slovakov v Besedn. domu. Koncerti.

Poned. 14. avg. (dijaški dan): Od 6. do 9. tekme za prvenstvo. Izlet Francozov in Belgijcev na bojišče Slavkov (Gomila miru). Ob 9. zborovanje kat. organizacij: Kmetje (Besedni dom), delavci (Reduta), obrtniki (Komora v Mozartovi ul.), mali posestniki (Ochranovna, Videňka 54), katol. uradniki in nastavljeni (Stara ul. 11.), Mladeniške zveze, Orli-legijonarji iz l. 1919 (Jezuitska 11.). Ob 10. skušnja dijakov na telovadišču. Ob 3. pop. telovadba dijakov-Orlov in skupina Slovakov. Ob 19. mednarodna tel. akad. v Mestn. gledal. (oddelki vseh inozemskih gostov), istočasno v Nar. gled. tragedija »Janošik«, v Reduti pa literarno-umetniška akad. slovaškega dijaštva. Koncerti. Izleti.

Torek 15. avg. (dan narodnih noš): Ob pol 7. zjutraj zbiranje nar. noš (Lužanki) za sprevod (pol 9.) skozi Brno na telovadišče. Ob pol 11. sv. maša na telovadišču. Oglas izida tekem. Ob 15. nastop nar. noš z narodnimi običaji (hanaškimi, valaškimi, slovaškimi, hrvatskimi) in telovadba. Ob 19. zvečer slovo gostov, ki odidejo v noči. Izleti.

Sreda 16. avg.: Razhod vseh taborjanov, izleti v Maroch, Prago itd.

Na perutih orla.

Corregio: Ganimed.

Prvi je upodobil bajko o Ganimedu v bronu kipar Leohares v 4. st. pred Kr. Posnetek te umetnine je shranjen v Vatikanu. Ta podoba pa je delo italijanskega umetnika Corregio (16. st.), zna-

Grki v predkrščanski dobi so si pripovedovali to-le zgodbo.

Kralj bogov — Zeus — je opazil iz svojega prestola krasnega mladeniča, ki je pasel ovce in lovil divjачino v gorovju Ida. Bil je sin Trosa in Kalioe, brat Ilosa in Asarakosa, po imenu Ganimedes. In zaželel je najvišji bog Zeus Ganimeda kot točaja vzeti k sebi ter je poslal svojo sveto ptico, poslanca in spremljevalca — orla, da mu prinese lepega mladeniča v nebesa. Orel Zeusov se je bliskoma spustil na gorovje Ido, zgrabil Ganimeda in ga prestavil z drznim letom iz gozdnih logov v nebesa, kjer toči kralju bogov sladki nektar.

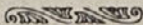
Nihče več ne veruje v grške bogove in njihovo veseljačenje na nebeškem Olimpu. Vsi Orli pa verujemo v vzvišeno poslanstvo, ki ga je Previdnost božja prisodila Orlu, organizaciji katoliške jugoslovanske mladine.

Božja volja je, da je oživela in se razširila med nami orlovska organizacija, ki zove našega kmečkega in delavskega fanta, da dviga svojega duha od živine in hleva, od stroja in tovarne k večnim idealom Resnice, Dobrete in Lepote.

Bog, Oče, Gospod nebes in zemlje, ki želi, da bi bili večno in popolno srečni vsi ljudje, je poslal svojega Orla po našega Janeza, da ga dvigne iznad zemlje, nad ozki duševni krog njegovega poklica in domače vasi in ga usposobi, da zamore točiti svojim bratom čisti nektar krščanskega idealizma. Pač ga moti in bega morda vik nasprotnikov vzvišenega poslanstva (na sliki: pes, na katerega se ozira G.), a on se toliko tesneje oprijemlje Orla, ki ga najprvo nasilno iztrga iz okolice, potem ga dvigne v višave, iz katerih se vidi prejšnje življenje v nižavi nizkotno.

Kdo ne razume zgodbe o kraljevi ptici, poslancu božjem? Pravi Orel jo doživlja!

no pod imenom: Rop Ganimeda. Original je shranjen v dvornem muzeju na Dunaju. Rembrandtov Ganimed pa je v draždanskih galerijah slik.

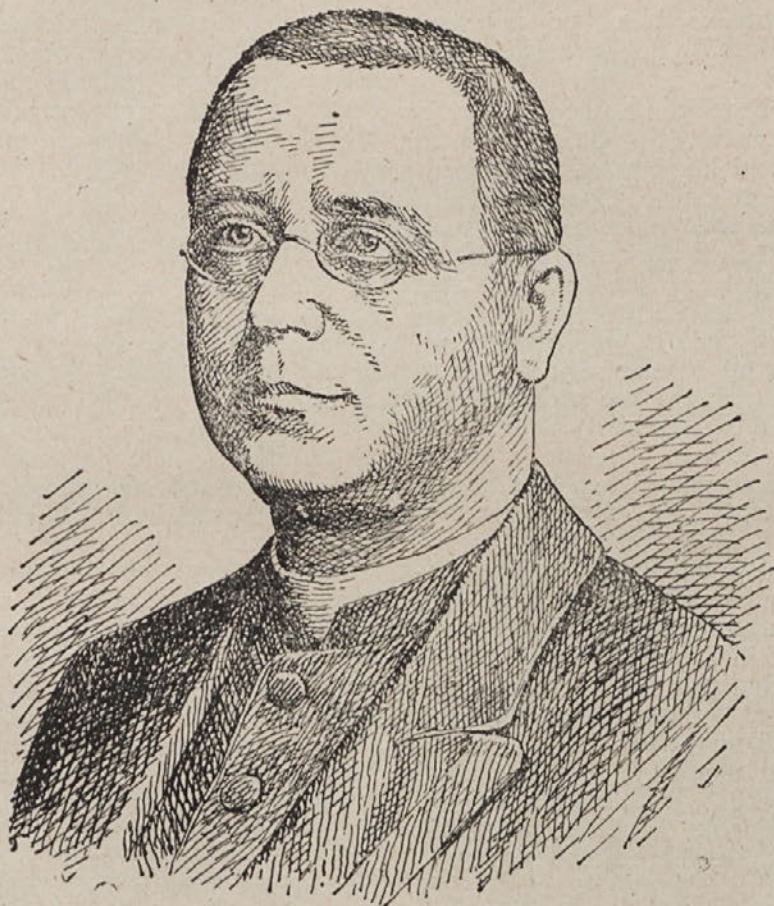
Naša krivda.¹

»Samospoznanje je prvi korak do popoljšanja,« pravi pregovor. Ni nečastno pogrške priznati, nečastno je le spoznanih ne odpraviti. Imamo pogum, da priznamo spoznane napake in jih odpravimo, kolikor je na nas ležeče.

Zlata knjiga pravi: Orel naj »marljivo agitira in nabira ter pospešuje ustanavljanje katol. narodno-obrambnih društev«. Ali so slovenska narodno-obrambna dru-

obrambna (v resnici napadalnega) društva Südmark: »Den Brüdern im bedrohten Land' — warmfühlendes Herz, hilfreiche Hand« — Bratom v ogroženi deželi — gorko srce, roko v pomoč.

Dvojen je torej namen nar. obrambnih društev: 1. dejanska pomoč, zbiranje darov, 2. gorko srce, gojitev bratske zavesti za ogrožene obmejne brate, narodna vzgoja lastnih članov in ljudstva sploh.

Prof Šramek, starosta Čsl. orl. zveze, voditelj katoliških Čehov, zdaj minister železnic čsl. republike, 1. častni član Č. O. S.

štva (za nas pride vpoštev »Slov. Straža«, velja pa v isti meri za »Družbo sv. Cirila in Metoda«) pred vojno izpolnila oziroma dosegla svoj namen?

Namen narodno-obrambnih društev dobro označuje geslo nemškega narodno-

¹ Ne mislim krivde nas katoliško zavednih Slovencev, še manj krivde Orlov, ampak sploh našo — slovensko krivdo, brez ozira na pripadnost tej ali oni stranki, organizaciji ali prepričanju.

Ali so slovenska nar. obrambna društva pred vojno izpolnila prvi svoj cilj, zbiranje darov in dejansko pomoč obmejnim bratom, pustim tukaj na strani. Trdim, da niso v polni, niti v zadostni meri dosegla drugega svojega cilja, vzgojiti v ljudstvu živo narodno zavest in bratski čut za ogrožene brate.

Trajne, resnične žrtve so mogoče samo tam, kjer bije gorko srce, ki nagiba in sili

k delu in žrtvam ter odpira radodarno roko. Ljubezen daje polet in vztrajnost pri delu. A da bo srce gorko čutilo za obmejne brate, je treba žive z a v e s t i, da smo vsi bratje, vsi eno telo, pa bodi Kranjec, Korošec, Štajerc ali Primorec. Ali je prevzela naše ljudstvo zavest, da smo vsi Slovenci eno narodno telo, da trpi celo telo, če trpi en ud, da trpi ves narod slovenski, če trpijo Slovenci, recimo na Koroškem ali Primorskem?

Žalibog, ta čut in zavest nista prevzela slovenskih src.

Kako bi bila sicer mogoča taka brezbriznost za Koroško takoj po polomu? Tedaj bi bili Koroško lahko rešili. Našo Koroško!

Slovenska Koroška je naša, imenuje se zibelj slovenstva. Na Gosposvetskem polju je slovenski kmet ustoličeval deželnega kneza. Koroška je lepa deželica s krasnimi jezери, rodovitnim poljem, veličastnimi gorami in nadarjenim ljudstvom. In to ljudstvo je naše ljudstvo, naše slovensko ljudstvo, ki še hrani stare slovenske šege in navade in poje prelepe narodne pesmi. In če se zlasti zadnja desetletja vsled tuje sile (za vse obvezna šola je vzgojevalnica odpadnikov!) vedno bolj napaja s tujim duhom, ki nam je vedno bolj odtuja, bi se morali tem bolj zavzeti za ta najbolj trpeči ud slovenskega naroda.

Toda, kaj se je zgodilo? V najbolj kritičnem (odločilnem) času, tedaj, ko je bilo treba hitrega in energičnega dejanja, ko bi skoro brez vsakih žrtev za vedno iztrgali Slovenski Korotan tuji sili, tedaj smo gledali tja na Koroško, kot na neko tujo deželo, ki nas nič ne briga! In čule so se brezbrizne, celo nejevoljne besede: »Kaj nas briga Koroška!« Roka, ali tebe nič ne briga, če izdirajo oko iz glave; glava, ali tebe nič ne briga, če ti hočejo odsekati uho ali roko?

In čudili so se temu našemu postopanju celo tujci, naši zatiralci in ga niso mogli razumeti, ker si niso mogli misliti, da je v nas tako malo bratskega čuvstva in narodne vzajemnosti. Slišali smo jih, ko so govorili: »Čez noč bodo Slovenci v Celovcu in Beljaku.« Pa ni jih bilo, niti čez noč, niti čez dan. Slovenec, ki je tedaj, ob polomu bival v Beljaku, je pozneje pisal: »Meni je neskončno žal za slovenske kraje, ki jih izgubimo! Seve ni bilo vse zlato, vendar je človek imel tiste ljudi tam le rad! In pod drugim režimom in v drugačnih razmerah bi večina postala prav dobra! Kako bodo naši ljudje odgovarjali za to,

da niso zasedli oziroma pustili zasesti Koroške prve dni novembra, ko so jih Nemci v Beljaku vsak hip pričakovali in sami želeli! Aprovizacija, pravijo, da je bila vzrok. Pa so bila gori ogromna skladišča in prihajal je vlak za vlakom z živili, z orožjem, z municijo! Mislil sem, da znorim, ko sem videl, da gre vse v Nemško Avstrijo, pa bi lahko vse mi dobili. V Ljubljani pa menda o vsem niso nič vedeli. Tukaj so vobče le veseljačili!«

Kar se je od naše strani zgodilo, je bilo tako nezrelo, polovičarsko, malopotezno, kakor igranje, četudi je, oziroma prav zato je stalo marsikatero mlado življenje. In ko je nasprotnik videl našo nemarnost, se je ojunčil in nas vrgel iz dežele. Potem smo res zasedli Celovec, a bilo je že prepozno. »Prepozno,« to je naša obtožba, po svoji krivdi smo izgubili Koroško.

Kje si bilo tedaj, ko je bil čas, ti gorko srce, kje, ti roka za krepko pomoč?

Koroški Slovenec pa je bil tedaj, ko nas je sovražna moč vrgla iz naše Koroške, prepuščen sili in maščevanju narodnih sovražnikov. Zapiranje, tepenje, najgrše zasmehovanje, pobijanje do krvi, ropanje, požigi — vse to je bilo na dnevnem redu.

Iz mnogih le en slučaj!

Bilo je začetkom maja 1919. Naši so se umaknili. Pridrvi nemški »Volkswehr«, udere v ugledno slovensko kmečko hišo, kjer so bili prej nastanjeni slovenski častniki. Začne se ropanje in pustošenje. Kar niso odnesli, so razbili. Razbili so šipe v oknih, table, gostilniško posodo, omare. Odnesli vso obleko, čevlje, perilo, posteljno perilo, odejo, zglavnike, blazine. Vino in mošt so nosili kar v loncih iz kleti, kar niso mogli izpiti, so razlili. Vzeli so vreče in jerbace in odnesli vse meso (prekajeno meso od več svinj in ene krave) in vso zabelo. Pobrالی nekaj žita, odgnali par konj, pokradli ves denar, vso zlatnino in srebrnino. Gospodarju so oropali celo uro in denar, ki ga je imel pri sebi. In ko sta jih on in žena prosila, naj vsaj nekaj pustijo, so jima grozili z bajoneti in ročnimi granatami. Vsi otroci so že prej zbežali, ker bi ne bili varni življenja. Ko so razbojniki izropali vso hišo, so rop na vozeh odpeljali. Stari mož je gledal razdejanje in opustošenje in se jokal kot mal otrok. Sam je ostal stari oče z ženo v opustošeni hiši kot nekoč Job, ki je izgubil otroke in premoženje. Bilo je, kot bi pogorelo, samo streha mu je še ostala nad glavo in obleka na telesu. A, če se je hotel praznično

obleči, si je moral nedeljsko obleko izposoditi. Ničesar ni mogel rešiti. Žalost je legla na njegovo srce in ga kmalu spravila v grob. Kot odškodnino je od Jugoslavije dobil nekaj tisoč kron, od Avstrije pa nič.

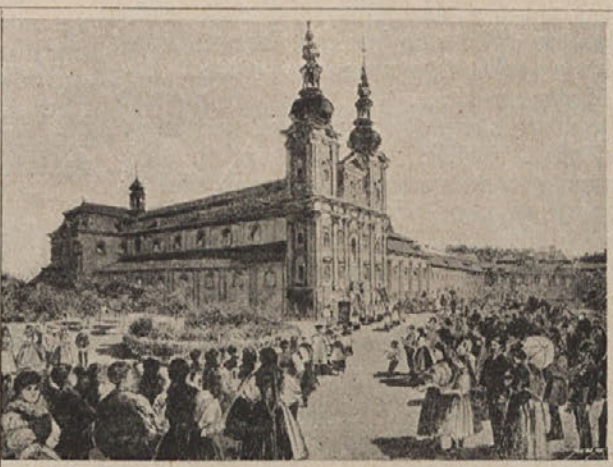
To je drobec slike tistega trpljenja, ki je šlo zadnja leta čez slovenski Korotan.

In ljudje se vprašujejo: ali je vse to moralo priti, ali ni moglo biti drugače? In slednjič: čemu zdaj vse te žrtve? »Končana je žetev in mi nismo bili rešeni.«

Ali se boš vsaj zdaj zganilo, slovensko srce, in začelo gorkeje biti za obmejne brate?

Toda ti si se že zganilo in to tudi v dejanju pokazalo, žal, da je bilo že prepozno.

O srce, ostani gorko!
Domovina, vedno mislim nate
in na neosvobojehe brate!

Velehrad, stolica sv. bratov Cirila in Metoda, največja čl. božja pot.

Na bajonet se moreš opreti — ne moreš pa na njem sedeti.

(Španski pregovor.)

Zavedajmo se dolžnosti orlovske organizacije.

Često naletim tu in tam na družbo ljudi, ki ravno v svojem pogovoru napadajo Orle in njih delovanje, ali sploh vse, kar je dobrega in vzvišenega. Premnogokrat v njih sredi naletiš tudi na take, ki so se dali vpisati v našo četo in tam — namesto da bi zastavili svojo odločno besedo — s pritrjevanjem in celo z lastno besedo blatijo naše najboljše namene in delo. To store po mojem mnenju deloma zato, da ne bi njihovi tovariši spoznali, da so tudi oni vpisani v našo organizacijo, deloma pa zato, da bi jih ne izvrгла ali zasramovala njihova slaba družba. Taki in enaki slučajji so mi dali povod, da zapišem — čeravno nevajen — teh par vrstic.

Bratje predragi, proč s polovičarstvom! Zavedajmo se naše orlovske misli in prelepih načel! Res ni vedno in povsod vse tako kakor bi moralo biti. Marsikje

zadeneš na ovire in težkoče, že se ti zdi, da ti bodo zaprle pot načel, toda trdna in odločna volja vitežko izpodrine vse ovire in gre neomajana naprej po poti, za katero si se odločil, ko si se dal vpisati v našo četo.

Da boš pa mogel orlovska načela natančno spoznati in vestneje izvrševati, še enkrat preberi Zlato knjigo. Pa ne samo preberi, ampak nje vsebino si zapiši z neizbrisnimi črkami na dno svoje duše, da se boš celo svoje življenje po nji ravnal in tudi vzlic vsem trudom in naporom udeležoval.

Med poglobitnimi točkami naših načel je tudi disciplina. Z namenom, da se je bolje zavedamo, hočem o njej omeniti par besed. Ona je kras naše organizacije, je neka umestna strogost, odločnost in močatost onih, ki poveljujejo; ravno tako tudi tistih, ki njih povelja natančno in

točno, brez nepotrebnega besedičenja, izpolnijo. Pred vsem mlajši člani naj bi jo posebno vpoštevali, ker, sedaj vajeni vzorne prostovoljne discipline, bodo v svoji vojaški dobi mnogo lažje izvrševali prisilno, kakor divji, razbrzdani, ukazov ne vajeni fantje.

Zavedaj se vsepovsod naše naloge in v vseh panogah našega gibanja, kakor v odseku, ravno tako izven odseka. Skrbno proučimo ljudi, ki le od drugih zapeljani še sedaj stoje proti nam; razložimo jim naše delo in cilje, za katere se borimo, ker nešteto krat imajo taki čisto napačne pojme o našem idealnem delu. Vsakokrat in povsod se globoko zavedajmo našega verskega prepričanja. Kadar bo kdo vpričo tebe blatil našo sveto vero in nje oznanjevalce, se vsakokrat z odločno in moško besedo postavi v bran. In ker taki premnogokrat

govorijo neresnico, jim lahko tudi z dokazi pokažeš laž njihovega protiverskega govorenja. Tako bodo v sramoti, v katero so se namenili s svojimi zbadljivkami spraviti tebe, obtičali sami.

Da pa bode naše delo za boljšo in vernejšo bodočnost izdatnejše, naj se naša duša pogostokrat v pristrčni in goreči molitvi vzdigne k Onemu, ki nam jo je vdihnil, in jo bo nekoč zopet čisto, neomadeževano tirjal nazaj.

Krepko delajmo, dokler je še dan naše mladosti, ker prišla bo noč in delati nam ne bo več moč. Orlovska načela in navodila so tako tesno združena z verskim prepričanjem, da vsakdo, ki se v njih ravna, s tem tudi že pričuje nam od naše matere v srce vcepljeno katoliško vero.

Pintarič A.

(Član odseka sv. Tomaž.)

Krasno delo katolikov v Pittsburgu.

Dva večja katoliška trgovca mesta Pittsburg, ki nočeta biti imenovana, sta sklenila, da bosta na ta-le način nekaj storila za svojo vero in Cerkev:

V treh največjih brezbarvenih pittsburskih angleških dnevnikih sta kupila za vsak dan oglas, po šest kolon v vsakem. Vsi ti trije dnevnikarji imajo vsak dan 290.000 naročnikov. Ta oglas bo izšel skozi celo leto vsak dan v vseh teh treh listih. Prostor oglasa bosta pa tako porabila, da bosta oglaševala nekatolikom in katolikom, ki so slabo poučeni v svoji veri, najvažnejše resnice katoliške vere in katoliške Cerkve.

V prvem oglasu je bil v kratkem podan jasen dokaz, zakaj naj bi vsi Amerikanci postali ali morali postati katoliki in za kaj vse se imajo Amerikanci zahvaliti katoliški Cerkvi. Sinovi te Cerkve, pravi oglas, navdušeni po tej veri za spreobrnjenje duš Indijancev, so prišli sem iskat ta novi svet, ga odkrili in potem civilizovali. Španski mučenci so bili prvi nositelji prosvete Amerikancem.

V drugem oglasu so bili pojasnjeni glavni nauki katoliške vere.

V tretjem — ravno na dan parad društva Najsv. Imena — je oglas pojasnil, kaj

pomenja društvo Holy Name in kake namene ima.

Ta način oglašanja vero je vzbudil v celem Pittsburgu veliko začudenje in je napravil velik vtis. Vsak teh dveh mož je plačal za te oglase po 8.000 dolarjev (to je skoro 1 in pol milijona kron).

V teh člankih bo pojasnjeno najprej: Zakaj se katoliški duhovniki ne ženijo? Zakaj se katoliki spovedujejo svojih grehov svojim duhovnikom? Zakaj molijo za svoje ranjke? Zakaj časte Marijo? Zakaj časte svetnike? Zakaj mora Kristusova Cerkev imeti vidnega poglavarja? Dokaz, da je rimski papež pravi namestnik Kristusov in pravi naslednik sv. Petra. Pojasnjeni bodo vsi sv. zakramenti, odpustki, sv. maša, vice itd.

Poleg teh člankov v časopisju je nek drugi katoliški veljak preskrbel, da bo nek duhovnik v javnem gledišču vsak teden pojasnil »Nekoliko resničnih faktov o katoliški Cerkvi« in sicer ne katolikom, temveč protestantom in brezvercem.

Katoliški Slovenci! To delajo za svojo Cerkev in vero ne duhovniki, to delajo svetni ameriški lajki, katoliki, možje, ki vejo, zakaj so katoliki!

Pri nas pa?

(Edinost, 1. nov. 1921.)

Ali velike ljudi, ali velike namene mora človek imeti pred seboj. Drugače mu zmanjka moči kakor magnetu, če dolgo ni ležal obrnjen proti pravim stranem sveta.
(Jean Paul.)

Apostolski pogum.

Mnogo ljudi iz »boljše« družbe umrje brez sv. zakramentov. Ne toliko vsled trdovratne zakrknjenosti v brezverstvu, ampak zato, ker jih nihče izmed »boljših« sorodnikov in prijateljev ne opomni na bližajočo se zadnjo uro in sodbo božjo. Vsled napačne obzirnosti in iz nespametnega strahu pred ljudmi zamujajo pravi trenutek, da bi rešili dušo svojega »ljubega, dragega« očeta i. dr., ker ga ne upajo »vzнемirjati«, žaliti, prestrašiti. V luči sv. vere pa je tako opozorilo — seveda taktno, oprezno — pravo apostolsko delo, ki reši dušo.

Pred nedavnim je umrl v Rimu grof Raggio, član italijanske poslanske zborni-

ce. Ko se je približala smrtna ura, ni imel nobeden v družini toliko poguma, da bi opozoril umirajočega na njegov položaj in poklical duhovnika.

Primerilo se je pa, da je prišel obiskat bolnika ministrski predsednik Gioliti. Ko je zvedel za položaj in spoznal stanje umirajočega poslanca, ga je takoj začel obzirno opozarjati na njegov položaj in na krščansko dolžnost, prejeti sv. zakramente. Dosegel je, da je umirajoči poslanec in grof takoj prosil za duhovnika in prejel sv. Potnico.

Koliko več duš bi se zveličalo, če bi imeli verniki v mestih več apostolskega poguma!

Orlovski tabor na Sv. Hostinu (pri Brnu).

Izlet Orlov v Strasbourg 2.—13. avgusta 1921.*

(Dalje.)

Sobota 6. avgusta.

Iz raznih zbirališč so korakale kolone — vsaka po določenih ulicah na Kleberjev trg. Za pol ure je odmevalo celo mesto od fanfar, rogov in godb, za tem pa se je ogromna množica nad 50.000 gledalcev in 15.000 telovadcev strnila na trgu, zapela Marzeljezo in kolone so zopet odkorakale v svoja stanovišča. Mesto je utonilo v zletnem ozračju, ki je imelo narodno in mednarodno barvo.

V zgodnjem jutru so hitele čete telovadcev, skoro vsaka drugače pisana, na telovadišče k tekmam. Velikanski prostor je bil mahoma poln tekmovalnih vrst (od 6 do 45 mož), ki so romale od orodja do orodja, povsod izročile svoje listine sodnikom (navadno so po 3 sedeli celi čas tekem pri enem orodju), se javile in veselo nastopile. Veselje in pogum je vsem odseval iz obraza, le pri tekmovalcih za pr-

* Vsled zastarelosti moram spis okrajšati. Ur.

venstvo je bilo opaziti nekoliko skrbnih obrazov. Lep je bil pogled na vzporedne tekme (po 4 na vzporednem orodju obenem isto vajo), v katerih so mojstri Alzačani. Marsikatero društvo je poslalo tekmovalca golobrade 15 letnike poleg plešastih mož; morda sta kje tekmovala oče in sin v isti vrsti.

Naša vrsta je morala dolgo čakati, preden smo našli tekmovalno listino pri sodnikih, potem pa je pod vodstvom br. Rupnika J. gladko dosegla 1. mesto med vsemi vrstami iste kategorije (Division supérieur). (Podrobne podatke glej v Mladosti 1921 št. 9.) Ako bi ne bil eden tekmovalcev imel hudega revmatizma, ki je povzročil ponesrečen skok, če bi drugi pri teku ne izpodrsnil in tretji se ne na bradlji zmotil pri enem gibu, bi dosegla vrsta še okoli 25 točk več. Vendar je doseženi uspeh vse tako razveselil, da so mahoma pozabili vse skrbi in težave priprav in dolge poti, humor jih do doma ni več zapustil in mali Rudek iz Tržiča je plaval v dovtipih. Tudi posamezni tekmovalci so se v tujem svetu dobro ponesli; če bi bili mogli preje vse podrobnosti reda spoznati, bi bili še boljše uspehe dosegli. V splošnem je bil doseženi uspeh zelo zadovoljiv; diplome in zlati lavorjev venec, ki je dosegel Ljubljano v marcu 1922 so trajen spomin na prve uspehe Orla v mednarodnem svetu.

V času tekem, dočim so fantje na telovadišču seznanjali zastopnike narodov z imenom in zmožnostmi Jugoslovanov, je prevzvišeni g. knezoškof ljubljanski v stolnici služil pred drugimi zastopniki slovenski Requiem za padle in umrle člane zveze in je postal znan po ilustracijah in poročilih v časopisju kot »nadškof Ljubljana iz Jugoslavije«. Krasno je pridigal domači škof mons. Ruch, pel pa je pred polno cerkvijo zbor dečkov. Nad 100 zastav je obkrožalo prezbiterij.

Popoldne smo imeli priliko ogledati tekme in mesto, zvečer pa smo sodelovali pri slavnostni bakljadi. Našo zastavo je nosil prapornik sedeč v kočiji, kamor ga je posadil pripravljalni odbor. Večer je prebil del naših izletnikov v češki družbi ravno veselo. Že na poti skozi mesto pa se jim je pridružil Slovenec-Strasbourgčan gosp. A. S., ki biva že mnogo let tamkaj, in v hotelu se je primaknil še Francoz hrvatskega pokolenja, vnuk Napoleonevega graničarja fotograf g. T. s sinom. Drugo dopoldne so nas prišli obiskat na stanovanje tudi trije visokošolci iz Jugoslavije, ki so nas vzljubili kot rojake, zastopajoče naš narod na najuspešnejši način v tujini, a jim je bilo

zelo neljubo, da smo »klerikalci«. Z razdvojenim srcem so nas spremljali ti bratje par dni na naših pohodih.

Nedelja 7. avgusta.

Dočim so nekatera društva še tekmovala, smo mi lahko počivali do sedmih, potem pa nas je pofrancozeni Hrvat g. T. razstavil v skupino pred stolnico in slikal — najprvo samo Jugoslovane, potem pa skupaj s Čehoslovaki (glej št. 3. »Mladosti« 1922). Meni, ki sem se brez svatovskega oblačila stiskal v skrajnem levem kotu, so dali pohlevni naslov: agent za kisló vodo.

Po tem potrebnem opravljanju smo korakali (s prijaznim spremstvom ob boku na trotoarju), prepevajoč naše pesmi, na telovadišče k sv. maši. Kolone telovadcev (12 po približno 1000) so korakale okrog telovadišča in zavile na določen prostor. Na dano znamenje so se razstopile za skušnjo prostih vaj, katerim je poveljeval načelnik raz visok oder z megafonom (tromba, slična oni pri gramofonu, za okrepitev glasu). Po skušnji (ob 11. uri) je ob zasedenih častnih tribunah (6 škofov, 2 generala in več odličnih uradnikov poleg zastopstev raznih narodov) vojaški škof maševal, domači škof pa je podelil papežev blagoslov, ki je došel s telegrafično čestitko taboru. Veličasten je bil prizor na 15 tisoč telovadcev, ki so peli mašne pesmi, zlasti pesem v čast orleanski Ivanki.

Opoldne smo zaužili v sencí mrzlo kosilo in se pripravili za glavni telovadni nastop. Točno ob pol treh je otvorila nastop defilacija mimo glavnih tribun. 45 minut je v hitrem koraku stopalo 15.000 telovadcev, razvrščenih v kolone. Na čelu vsake kolone so nesli zastave vseh društev, katerih zastopstvo je korakalo v koloni (navadno okrog 30). Vmes so posejali številne godbe in zборе trobentačev ter bobnarjev. Izmed tujcev so nastopili Belgijci, Nizozemci, Luksemburžani, Švicarji, Italijani, Poljaki in mi. Nato je predsednik francoske zveze dr. Mihaux pripel častne trakove nekaterim zastavam — tudi naši in češkoslovaški — tujerodne deputacije pa francoskemu zveznemu praporu. Po svečanem petju marseljeze so se vršili tudi kratki nagovori, istočasno pa se je razvil naraščaj k prostim vajam s palicami. Vadili so 5 minut ob glasnem štetju, brez godbe, povoljno, potem pa odbrzeli v teku. Za njim so za 10 min. nastopili orodni telovadci. 40 mož (zmagovalcev pri tekmi) je vadilo krasne vrhunške vaje pred glavno tribuno (zlasti Belgijci in Alzačani), vzporedno z njimi pa so telovadili tudi Orli na drogu in bradlji

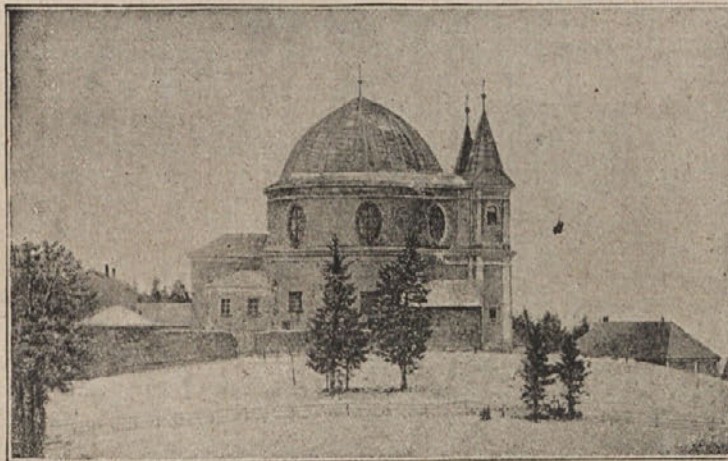
(po 6). Gledalci (nad 50.000) so živo ploskali. Sledil je 20 minutni nastop čet z boksom in raznoličnimi skupinskimi prostimi vajami. Zanimiva je bila zlasti skupina Belgijcev z dvema velikima železnima obročema in četa 16 Milancev z vajami v krogu.

Veliko pozornost je vzbudil nastop 50 dečkov in 50 deklic (šolarji iz Pariza, s podporo občine Pariz 30.000 Fr. za izlet), ki so vadili v propagandne namene cel šolski telovadni sestav (razne hoje, tek, proste in skupinske vaje, igre, plese, deklice deloma s petjem) res vzorno od početka do konca. Ker je Francija strogo centralizirana, bo najbrže pariška šola kmalu odločilno vplivala na razvoj mladinske telesne vzgoje v celi državi.

Enako napeto so sledili gledalci vjam gostov (30 min.). Četa Holandcev, opremljena vojaško, s puškami, bobnar-

pagirajo poseben telesnovzgojni sestav. — Rjave postave, krasno normalno razvite, v plavalnih hlačah, so nastopili s petjem. Začeli so s skakanjem čez ovire (rove, ograje), prišli v stilizirane hoje (6 vrst) — spojene z dihalnimi vajami, pokazali suvanje kamna, dviganje bremen, skok v višino in daljavo, plezanje na vrvi, plazenje, kratko rokoborbo — vse dovršeno, ritmično, v najčistejšem stilu, z graciozno lahkoto. Pogled na te postave je bil diven, aplavz in čestitanje spontano. Ta nastop mornarjev in pariških šolarjev je bil v čast vladi, učiteljem in narodu.

Ob polšestih so nastopili člani (5210) v 12. kolonah k prostim vajam (v 6stopih). V 5 minutah so jih dobro izvršili (vaje so fiziološki zelo izdatne, a ne prav lepe) in v teku odšli. Sledil je nastop skupin (piramid), močnih do 80 mož, deloma v štiri nadstropja. Belgijce (65) je vodil vojni

Sv. Hostin (božja pot).

jem, prapornikom in poveljnikom je prikazivala cel vežbovni sestav (redovne vaje in bajonetno borbo) dovršeno precizno v vsakem oziru, a z prezirljivo ponosno pozo in gesto; odkorakali so z defilacijo (paradni marš, vihrajočo zastavo in bobnanjem). Obenem so nastopili drugi. Naši — 10 gladko ostrženih, rujavih, lepo oblečenih mož — so pokazali lepe vaditeljske vaje (le prekratke so se zdele); Čehi (18 + 10) so vadili krasne skupinske vaje (Orlice z bati), Belgijci tek in veliko skupino (65 mož), Poljaki (15 rudarjev iz Porenja) skupinske vaje s sekirami, Italijani zelo težke proste vaje, s slamniki na glavi.

Najlepši pa je bil nastop 30 mornarjev iz Lorienta, ki jih je vlada poslala, da pro-

kurat s 6 odlikovanji. Nastopili so z isto samozavestjo in ogromno zastavo kakor pred letom v Metz. Najsilnejši pa so bili Alzačani z ogromnimi skupinami.

Ob polsedmih se je odigrala zaključna točka: pozdrav gostom in poklon zastav. Poleg predsedstva in dostojanstvenikov se je postavila vojaška godba, na poziv so prihajale iz polkroga 300 zastav zastave gostov pred tribuno in vsakikrat je godba zaigrala himno naroda, čegar zastopstvo je nastopilo. Prva je nastopila naša zastava ob sviranju »Lepa naša domovina« — svečan trenutek in lepa nagrada za naše žrtve v korist narodu in domovini! Za nami so češkoslovaški orlovski zastavi godli »Kde domov mój«, Poljakom »Jeszcze Polska nie zginieła« itd. Višek je dosegla marseljeza,

ki so jo peli desetisoči odkritih glav. Po zaključni defilaciji so že začeli deliti prva (provizorna) darila: hrastove vence s trakom zmagovalcem za prvenstvo (drugo jutro so že časopisi objavili skoro vsa imena in uspehe več sto zmagovalcev, t. j. onih, ki so dosegli določeno število odstotkov).

Glavne točke slovesnosti so bile končane; vzlic večerni mednarodni akademiji in zabavi v parku Orangerie so začele odhajati čete domov — brez zmagovalnega popivanja in veseljačenja!

(Konec.)

Stric Jaka.

Spisal Jeremija Gotthelf. Poslovenil N. Velikonja.

IX.

Ko je starka odjadrala s plemenito zavestjo v srcu, da je napravila hrabro in državniško drzno potezo, se je tudi Barbka spravila na noge: vse veselje ji je bilo utonilo, volja za ples izginila. Njene oči so se potemnile, njene misli so vrvele brez reda in vsekrižem po glavi! Poti ni vedela, samo instinktivno jo je našla. Kdo je šel mimo nje, ni opazila; govorila je le predse in vedno iznova govorila:

»Za tako grdega, ne, za tako grdega ne bi imela nobenega človeka, in zdaj še celo stric, boter, boter sam, tako hinavski in ničvreden!«

Pač ni trpkejše ure v življenju od one, ko se ti maja vera v človeštvo, ko otroško srce zazre one, v katere je otroško zapalo, prvič v njihovi nagi, stiskavi, spачeni sebičnosti. V takem hipu se zdi, kakor da se nebo temni, pusta ničevost zagrne zvezde, pod nogami gori ogenj in njegovi plameni ližejo do srca.

Ko je bila Barbka prišla v vihpravem teku do gozdnega roba, na katerega je mejil sadni vrt, ter je zagledala hišo skozi drevje, ji je bilo, kakor da ji je meč presunil srce: noge je niso več nosile, morala je sestiti ter bridko zaplakala, zaplakala, kakor da so privreli vsi studenci iz globin, kakor da jo hoče poplaviti vesoljni potop. Ko so valovi le rastli, rastli, rastli, skoraj že čez njeno zavest, jo je nekdo potrepljal po rami. V hipnem strahu je planila kvišku in za njo je stal s pôlom na rami — boter. Barbka bi ne bila mogla otožneje zakričati ter stegniti rok bolj preplašeno, če bi bil sam satan v lastni koži stal pred njo.

»Ali misliš, da sem ta spodnji, da se tako plašiš, kakor bi imel rep in roge?« je vprašal starec. »Toda, dekle, kaj ti je, da tako jokaš? Ali ti je kdo kaj storil, ali si kaj izgubila?«

»N—n—e—ne«, je slednjič izslovkovala Barbka.

»Kaj ti je potem, da jokaš ter ne vidiš nič, ne slišiš nič?« je vpraševal starec prav res v skrbeh.

»Preč pojdem, preč pojdem, še nocoj preč!« je izhlipala deklica.

»Dekle, ali si nespametna, ali si kaj hudega storila, ukradla ali morda še kaj hujšega?« je vprašal resno ključar. »Punca, povej odkrito, pa se bo že še dalo kaj svetovati ali pomagati.«

»Ne, prav nič,« je dejala deklica, dočim ji je bolečina rastla v jezo. Da je vse dobro, da ni nikomur nič žalega storila, kajti kar je storila, ji ni treba nič skrivati ne pred Bogom ne pred ljudmi.

»Prav,« je dejal stric, »zato povej, jaz hočem: kaj ti je in zakaj hočeš preč?«

»Tega ni treba vpraševati, pač boste sami najboljšje vedeli,« je odvrnila Barbka ter planila v nov jok.

»Neumnosti take,« je odvrnil ključar, ki je postajal nevoljen, »če bi vedel, bi ne vpraševal, in kako naj doma izvem, kaj se ti je pripetilo popoldne ali ti butilo v glavo. Govori, potem pojdi domov, čas je za kuho in molžo.«

To je nič več ne briga, je ihtela Barbka, saj ne zna nič po godu narediti, zato pa pojde. Bolje je, če sam greš, nego da te odslove.

»Kdo govori o odslovitvi, ti neumna punca, kdo pravi, da nisem zadovoljen? Kdo ti je to ubil v glavo ter te nahujskal?« je vpraševal starec, ki je že doumel, da je spet grešno jajce v gnezdu, le da ni vedel, kdo ga je podvrigel.

»Nihče me ni nahujskal,« je tožila Barbka, »nihče! Toda če taka uboga sirotka, ki nima človeka pod milim nebom, izve, da je edini človek, o katerem je menila, da jo malo ceni, nasproti njej hinavec ter jo za hrbtom opravlja in sumniči, pač ni čudno, če ji hoče počiti srce.«

»Ali si znorela ali pa — kdo te je tako nalagal?« je vprašal strogo.

»O, tega mi ni bilo treba praviti, da je človek hinavec, če je z drugimi prijazen, če daste tolar, da mi je veselje skoraj srce razgnalo, ker ste bili enkrat zadovoljni, pa vse le radi tega, da pridejo za mojim hrbtom ljudje, ki jih nisem smela videti, a ste me jim opisali kakor slabega posla, na katerem ni niti za las dobrega.«

»Punca, kdo ti je kaj takega rekel?« je trdo vprašal starec.

»Da je to hinavsko, tega mi nihče ne treba praviti, to je dejal že župnik pri na-

rec in oči so mu bile kakor dvoje bodal. Zagnal je pól v zemljo, da se je stresla.

»Če že mora biti, pa povem,« je dejala Barbka. »Iz usmiljenja mi je povedala, kako ste poslali ponjo in po hčer, da jo sprejmete mesto mene, ker sem jaz ničvrednica ter letam samo za fanti in veseliciami. To pač dobro veste, da to ni nič res, in kdor me danes pošilja od hiše, mi je tako hudo prizadjal, da me boli ter mi hoče skoraj raztrgati srce.« In deklica je glasno zaplakala.

Češkoslovaški narodni kroji.

uku za birmo in hinavsko je hinavsko!« je jezno dejala Barbka.

Nato se je tudi starec v resnici razjezil in dejal: »Govori po pravici, kaj ti je Graharica natvezla o meni? Z njo si bila.«

Barbka, navajena ubogati, a tudi poštena, je stala v hipu med dvema kopama sena ter slednjič zajecljala: »Ne smem povedati, prepovedala mi je.«

»Ali boš ali ne boš?« je vprašal sta-

»A, tako,« je dejal jezno starec. »A, tako. Ali me ti faloti ne morejo pustiti na miru v lastni hiši, dokler živim? Prav, tem bom njih umešavanje iztepel ter ogrenil za večno! Ti, punca, pa se sramuj v dno srca. Danes si staro coprnico prvič videla, mene poznaš že leta, a s par besedami ti je odpihala iz srca vse zaupanje, vso ljubezen do mene. In ti me imaš za starega potepuha. Ali je to prav od tebe in morda

lepo? Ničvredna punca nisi, toda prismojena, in od prismojene je kratek korak do ničvredne. Kdor ji hoče dobro, tega ne razume, kdor ji pa hoče slabo, ta se ji prilizne kakor prerok v ovčji koži, pa je krvoločn volk. Seveda, sveta in ljudi ne poznaš, jemlješ za čisto zlato, kar ti ponuja kakšen tepec. Toda to si zapomni za svarilo: Ne poslušaj samo besed, dejanja glej, pretehtaj ter ne pozabi, kako se glasi, da mora biti človek kakor golob odkritosrčen, a tudi zvit kakor kača. Sicer si pa nikoli več ne utepaj v glavo, da se te bojim, ter za tvojim hrbtom delam, če kaj želim. Slabega, kar bi moral skrivati, ne maram, in dokler živim, sem gospodar v hiši ter ne trpim nikogar v njej, ki bi se ga bal. Zdaj glej, da greš domov in skuhaš, ko pridem za teboj.«

Barbka je stala pred jeznim stricem skoraj kakor Lotova žena, ki je zrla v jezne sodomske plamene. Z odprtimi očmi je buljila v botra, in ko se ji je slednjič povrnila govorica, še dolgo ni mogla ničesar drugega jecljati kakor: »Toda vendar... pač vendar...«, ali je mogoče, da morejo biti ljudje tako hudobni, tako hinavski.«

»Ti prismojena ženska,« je dejal starrec. »Najprej veruješ na prvo besedo, da je tvoj boter, ki ti še ni drugega izkazal kakor same dobrote, star, zvit lump; to obrekovanje vzameš za čisto resnico. Da pa stara coprnica, ki je nisi še nikoli prej videla, laže in obrekuje, to se ti zdi čudno, pri tem zijaš in vihaš nos, da bi ti spravil solnce, mesec in zvezde noter. Če se čудиš, čudi se sami sebi, čudi se, kako morejo biti ljudje tako zasukani in neumni, da rajši verujejo vragu, pa si puste s čisto rahlim obrekovanjem popolnoma tujega

ali malo znanega človeka iztrgati zaupanje do onih, ki so se izkazali v besedi in dejanju. Pa saj ti nisi edina bolnica v tej bolnišnici. Pojdi zdaj, opravi svoj pošel ter ne pozabi tega dneva.«

Ker boter ni maral nič več poslušati, je morala Barbka oditi, toda šla je s skrušenim srcem ter v resnici ni mogla razumeti, kako lahko se je dala preslepiti.

Stari ključar je dolgo potreboval, da je prežvečil svojo jezo. Jezo nad neumno kačo botro, ki mu je napekla zamero, jezo nad otroško lahkovernostjo, ki toliko slabega naredi, ki je mreža, v katero mrežijo ljudi zapeljivci v kakršnikoli podobi. Tolažil se je slednjič s tem, da mora tudi človek prenašati tako lahkovernost, če jo celo sam Bog trpi. Dokler je bil jezen, je namakal, posebno še ker se je pred ljudmi prav tako nerad pokazal jeznega kakor neumitega.

Pozneje kakor drugi je prišel k večerji. Mehka kot testo in z objokanimi očmi mu je stregla Barbka; za vse na svetu bi bila rada spet speljala besedo na dogodek. Kakor znano smatrajo ženske vsak dogodek za neške polne testa, ki ga spretno mesijo toliko časa, da se zmečka najmanjši orehek, tako da ni noben dogodek še odpravljen, dokler ga ni pretresla vsaj sedemkrat od spredaj in spet sedemkrat od zadaj.

A baš tak ni bil ključar. Neprijetnosti je prebavil, kolikor se je dalo, sam pri sebi, in kar je tako pretresel, ni pogreval pri drugih. Z Barbko je govoril prijazno, preresetala sta delo prihodnjega tedna; le z večjo pridnostjo in prisrčnejšo prijaznostjo je mogla kazati svoje kesanje. In tako je tudi bilo najbolje.

(Dalje prih.)

Pes in ubožec.

Štirje gospodje so sedeli v uti in pili črno kavo. Tedaj je začel hišni pes divje bevskati. Revno oblečen raznašalec je prinesel knjige. Ko je zopet odšel, je rekel domači sin: »Čudno, kako hudi so vedno psi iz premožnih hiš na revno oblečene ljudi. Šele nedavno je Karo raztrgal nekemu vajencu cele hlače.«

Tedaj se je poslovil eden izmed gospodov, ki je bil prvič v tej družbi. Ko je odšel, je rekel prezirljivo domači sin: »No, velika luč pač ni! Pa saj se pravi: »Blagor duševno ubogim!« (Sv. pismo pravi: »Blagor ubogim v duhu,« in ima v mislih one, ki ne navezujejo srca na bogastvo, ki so v duhu ubogi, ne govori pa tukaj o ubogih

na duhu ali o manj bistroumnih. Op. priobč.) In drugi je rekel: »Potem mora biti pač zelo blažen, kajti, kar je rekel, je bilo grozovito dolgočasno!« In tretji je pripomnil: »To je pač slednjič sam zapazil, kajti polagoma je popolnoma obmolknil.«

Hišnega sina pa je nenadoma postalo sram in je rekel: »Pravzaprav vendar nisimo boljši nego pes, ki revežu raztrga obleko. O duševno ubogem zasmehljivo govorimo — pa če je tudi sicer najboljši in najvrednejši človek. Kakšen pes je vendar človek, če po dobrem obedu v uti pije črno kavo!«

Vsi trije so gledali v svoje skodelice in so pridno drobili sladkor z žličko.

Navodila za vaditelje naraščaja.

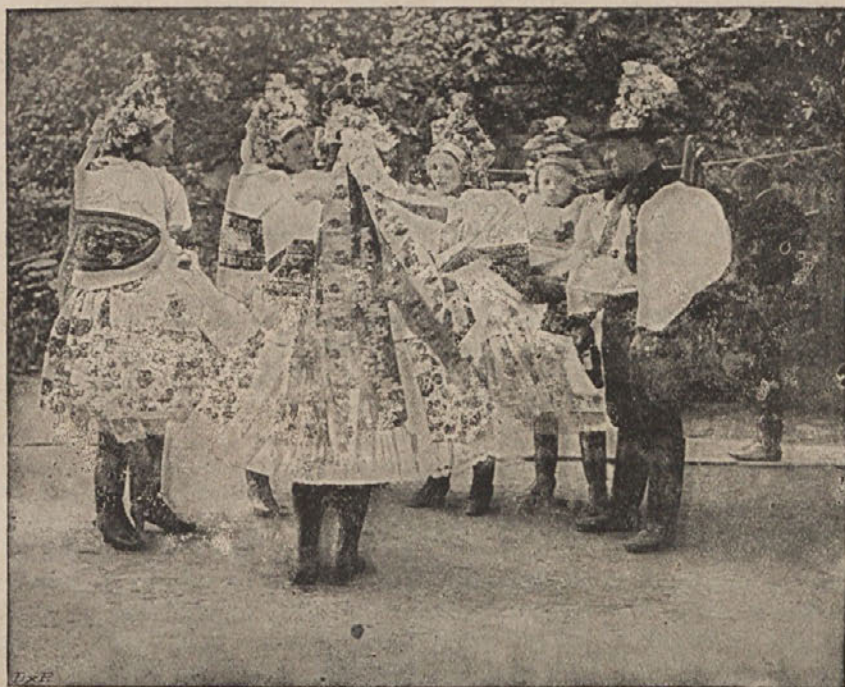
Kar je učitelj v šoli, to bodi vaditelj v telovadnici! Sleherni vaditelj naj se teža zaveda in tudi temu primerno izvršuje svojo ne lahko nalogo. — S tem spisom želim podati nekaj temeljitih navodil za pravilno in uspešno vodstvo naraščajske telovadbe.

1. Kakor se vsak vesten, dober učitelj temeljito pripravi na pouk, na vsako posamezno učno uro, tako se pripravi na vsako telovadno uro tudi ti! Ne hodi v telovadnico brez načrta, kaj in kako boš vadil z naraščajniki. Zavedaj se, da utegne zanikrno vodstvo telovadce dolgočasiti ali celo odbi-

3. Navajaj jih dosledno k temu, da si pred vstopom obrišejo obušalo, da ne nanesajo v telovadnico prahu! Sploh jih vsepovsod navajaj k čistosti, snagi, redu!

4. Pazi, da so telovadci primerno oblačeni! Ne pretesno, ne pretežko, a tudi ne prelahno, zlasti ne pozimi (posebno tam, kjer so telovadnice nezakurjene). Obračaj posebno pozornost na zdravje dece!

5. Raznih predmetov, kakor so ure, noži, koničasti svinčniki in peresniki itd., naj ne nosijo pri telovadbi v žepih. Vse to

Češkoslovaški narodni kroji.

jati. Če pa hočeš imeti pred seboj vesele, navdušene telovadce, uči jih zanimivo, smotreno! To boš pa dosegel le, če si boš že za par mesecev naprej napravil vsestransko dober, pravilen in razmeram odgovarja, oč telovadni načrt.

2. Če se naraščajniki zbirajo ob napovedani uri na telovadišču, bodi ti prvi točno na mestu! Ne bodi jim samo učitelj telovadbe, temveč bodi jim za zgled v vseh potrebnih vrlinah, kakor so točnost, vztrajnost, trdna volja, zmisel za red itd. — Ne puščaj naraščajnikom, da bi hodili predčasno k telovadbi ter morda sami poizkušali več ali manj brez asistencije nevarne vaje na orodju!

naj odlože v olačilnici, oziroma v predsobi na primernem mestu.

6. Po morebitni kratki prosti telovadbi — seveda samo takih vaj in na takih orodjih, da ni tvoja asistenca nujno potrebna, poveljaj »Pozor« in »Nastop« ter takoj prični z redno telovadbo. Štedi s časom in močmi telovadcev.

7. Poveljaj glasno in razločno. Praviloma bodi povelje kratko in ostro, počasno in zategnjeno pa le, kadar se mora vaja izvršiti stopnjema ali počasi. — Dobro povelje sestoji iz dveh delov: a) označitev (opisne besede ali zlogi, t. j. »avizo«) in b) beseda ali zlog, ki zapove izvedbo označene vaje. Med obema deloma bodi mal presle-

dek (navadno 1—2 sekundi). Pri težjih sestavljenih vajah je potreben daljši premor nego pri enostavnih. Označitev se ne sme izgovoriti pretiho in prehitro, nasprotno pa mora biti izvedbena besedica prav glasno, višje, kratko in ostro izrečena. Povelje moreš pri ponavljanju iste vaje nadomestiti s štetjem, s ploskanjem, z udarjanjem palice ob tla i. dr. Štedi s svojim glasom! Ne poveljuj preglasno, a tudi ne pretiho! Vsekdar z glasom, ki je primeren velikosti telovadnice in številu telovadcev.

8. Izvrštev bodi točna, gladka, strumna. Vsikrat, v enaki meri! Vzbučaj telovadecem zmisel za takt, skupnost in skladnost, samozatajevanje in navzočnost duha, ki je baš najbolj potrebna pri točni izvršitvi!

9. Razvrstitev telovadcev mora biti po možnosti simetrična in pregledna; telovadecem mora nuditi potrebne prostosti za svobodno, neovirano kretanje, vaditelju pa pregled čez vse telovadce. Preveč ali predolge, še bolj pa preširoke vrste obtežujejo pregled! Manjši telovadci naj bodo spredaj, torej obratno kot je pri nas doslej v navadi; to pa zato, da te vsi vidijo. Vsak telovadec mora imeti orodje vedno in dobro pred očmi, vaje, pokazane od vaditelja ali predtelovadca, mora dobro videti, razlago natančno slišati in razumeti. Razdalja telovadcev, oz. vrste od orodja naj bo zadostna, toda ne prevelika. Pri orodni telovadbi pazi, da ne bo od orodja odhajajoči motil k orodju nastopajočega. Stoj pri telovadbi vedno na takem mestu, da moreš z njega obvladati vse telovadce in da te tudi oni morejo vsi videti. Zelo pripravno v to svrhu je pač mesto kakih 4 do 5 korakov pred sredo vrste ali pa na voglu, n. pr. pri razstopu za proste vaje; najboljši je pa seveda za vaditelja, oz. predtelovadca pri prostih vajah nekoliko vzvišen prostor, n. pr. mal oder ali miza.

10. Vaje naj bodo — če le mogoče — za vse telovadce skupne, iste! Brezpogojno je ta zahteva izpolnjiva samo pri redovnih in prostih vajah; težje pa se da to izvesti pri orodni telovadbi. Če je v telovadnici več istovrstnih orodij na razpolago, tedaj zamoreš vse telovadce skoraj istočasno zaposliti na istem orodju. V nekaterih slučajih pa more tudi bradlja, oz. bradljenica nadomeščati drog, če imaš veliko število telovadcev, pa samo en drog, dve plezalni vrvi (če sta na primernem kraju pritrjeni) moreta nadomestiti kroge itd. Skupna telovadba zahteva razmeroma enake sposobnosti telovadcev; boljši telovadci se pa seveda na ta način ne urijo tako, kot bi se v vrstah, sestavljenih po zmožnostih telovadcev. Da-

jaj vsem telovadcem često prilike, da pokažejo tudi svoje individualne zmožnosti in spretnosti! S tem pa ni rečeno, da se pečaj večinoma samo s posamezniki, ki naj bi bili izvoljeni za poznejše dobre telovadce. Tvoja pouka, tvoje pomoči, tvoje vzgleda in dobrohotnosti naj bodo pri skupni telovadbi vsi brez izjeme v enaki meri deležni! Zavedaj se svoje glavne naloge, da moraš namreč skrbeti za kolikor mogoče enakomerno in vsestransko telesno vzgojo tebi izročenih naraščajnikov! Najboljše lahko vadiš posebej ob drugem času.

11. Novo vajo pokaži vzorno vedno sam! Pri prostih vajah pokažeš vajo v isto stran, isto smer, kakor naj jo izvajajo telovadci. Priporočljivo pa je (zlasti pri mlajšem naraščaju), da izvajaš vajo ti v »zrcalni obliki«, n. pr. če naj telovadci napravijo vajo v desno, jo napraviš ti v levo — ker si namreč z obrazom obrnjen k telovadcem — torej v ravno nasprotno stran kot oni. Vajo nato kratko in jasno razloži s telovadskimi izrazi. Pri tem pa je najbolje, ako vajo ev. razčleniš v posamezne dele, sestavine, da jim je vsak gib posebej popolnoma jasn. Če bodo vsako vajo in še posebej vsak posamezen gib dobro razumeli in vadi, bodo tudi celo vajo pravilno izvajali.

12. Vadijo naj nato takoj vsi telovadci — če jih imaš tako veliko število, da bi bil pregled čeznje zate nemogoč — in sicer tako dolgo, da se posreči vsem brez posebnih napak. Da pa ohraniš v telovadnici veselje do telovadbe in posebej do vaje, ne smeš vaditi iste vaje do oslabelosti ali zaspanosti. Vaj naj ne izvšujejo mehanično, temveč naj se uveljavlja kolikor mogoče pri sleherni vadbi smoter pravilne vzgojne telovadbe: pospešiti v enaki meri razvoj telesa in duha. Nadaljuj prejšnjo telovadno uro začeto vajo, ter jo ponavljaj, da jo izvedejo vsi točno in sigurno. Ne ponavljaj pa samo vaj zadnjih ur, temveč ponavljaj vse, kar bi utegnilo imeti v tem ali onem oziru pomen in korist za uspešno in izdatno telovadbo. Da se pri tem ne zmanjša zanimanje, izpremeniš, oz. obteži prejšnje vaje z več ali manj lahkimi gibi ter drugimi izpremembami. Zahtevaj, da se naučijo vsako vajo tudi v drugo stran.

13. Če izvedejo telovadci kako vajo ali gib pomanjkljivo ali napačno, tedaj pride poprava. Bodi potrpežljiv in se vzdrži vsega, kar bi utegnilo zadeti ob rahločutnost mladine. Štedi z grajo — a šteti tudi s pohvalo! Pri začetnikih je najboljša poprava tvoja vzorna izvedba; pri starejših, ki poznajo že kolikortoliko ter-

minologije, navadno zadostuje, ako jim še enkrat razložiš dolični gib in vajo. Dolgotrajnih in dolgočasnih razlag se ogibaj! Popravljanja ne vrši s surovimi besedami in neprestano grajo, da ne trpi pri tem veselje do telovadbe ne le prizadetih, ampak tudi vseh telovadcev sploh. — Upoštevaj in imej obzirnost s posebnostmi posameznih telovadcev! Vsi ne morejo sleherne vaje izvesti enako dobro. Nekačeri dobri skakači n. pr. spravijo na drogu naravnost zelo malo skupaj itd.

14. Pri vseh orodnih vajah, zlasti težjih in novih, je nujno potrebna asistenca, tvoja ali koga drugega (čeprav telovadca iz vrste), ki je v tem oziru vsaj nekoliko izurjen. Vadimo telovadce ne samo telovaditi, temveč učimo jih tudi pomagati (asistirati) drugim pri vajah!

Čemu je dobra asistenca? Vsak ve iz lastne izkušnje, da nikakor ni upal n. pr. napraviti skrčke bočno iz ležne opore čez obe bradljenici ali kaj podobnega. Mislil je, da se pri tem mora na vsak način zaplesti z nogami in pastmi. Zaupal ni vase in svoje spretnosti, ker jih ni poznal. Ko ga je pa vaditelj bodril h korajži ter mu naslavlil obe roki, podložil blazine ali poklical morda še enega za asistenco, ojunatil se je oni na bradlji, zbral sile ter napravil vajo, morda še celo prav lepo, čeprav je

ni preje nikdar poskusil. In ko je videl, da je priletel na tla še živ, popolnoma nepoškodovan, šel je drugič, tretjič... Ponaavljal je vajo in rabil samo še enega za asistenco, pozneje pa je že lahko delal isto vajo sam, s sigurnostjo, lepo. — Potrebna je torej asistenca že zato, da ž njo dajemo plašljivcem poguma za izvedbo vaje. Glavni namen asistence pa je, da obvarujemo telovadca morebitnega padca in poškodbe. Saj moramo biti celo pri enostavnih vajah pripravljeni na morebitno poškodbo. Ne nudi pa preveč pomoči, tako da bi telovadcu ne bilo treba porabiti pri izvedbi skoro nič lastne energije! V tem slučaju bi ga utegnil navaditi samo komodnosti in zanašanja na druge; dosegel bi, da bi brez tvoje pomoči ne napravili sami skoro nobene vaje, kar tako opažamo pri naših dobrih, a »skritih« telovadcih. Ali pa je asistenca potrebna tudi pri prosti orodni telovadbi? Vsekakor še tembolj, ker ravno tu hočejo telovadci kazati svoje posebne spretnosti v težjih, često nevarnih vajah.

15. Glavno pa je: Bodí naraščaju v vseh ozirih vzor, bodisi v lepem in pravilnem izvajanju posameznih gibov in vaj, bodisi v vseh drugih telesnih in duševnih vrlinah, na katerih pridobivamo ravno s pravilno in vztrajno telovadbo.

CENE VSTOPNIC NA TELOVADIŠČE V BRNU.

Ker mora Orel plačati 60 odstotni davek od vstopnic, so te za nas precej drage. Upamo, da dosežemo za naše gledalce kako znižanje.

30. jul. (bele): dan naraščaja.

13. avg. (modre): glavni nastop.

14. avg. (rumene): dijaški nastop.

15. avg. (zeleno): nastop narodnih noš in telovadba.

Cene:

Sedeži:

Tribuna A (vzhodna): po 20 in 30 Kč.

Tribuna B (severna): po 22, 24, 26 in 33 Kč.

Tribuna C (južna): po 13, 16, 18 in 20 Kč.

Tribuna D (zapadna): po 11, 13 in 16 Kč.

Stojišča: po 6 in 13 Kč.

Promenadni listek: 10 Kč.

Vstopnice za tekme 12. in 14. avg. dopoldne: za obakrat (sedeži): 13 Kč.

Vstop v stadion 1.10 Kč.

IZLET JUGOSLOVANSKEGA SOKOLSTVA V LJUBLJANI.

Jugoslovanska sokolska zveza je pripravila za isti čas, ko se vrše orlovske slavnosti v Brnu, svoj I. zlet v Ljubljani s sličnim sporedom kakor je določen za Brno: dijaški nastopi, javne telovadbe, obhodi, naraščajski dan, narodne in med-

narodne tekme. Telovadišče pri Ljubljani ima lepo lego, sprejme lahko 5000 telovadcev in 60.000 gledalcev, zidano je lahko a okusno. Nastopi bodo gotovo veliki in lepi, mesto v zastavah, obisk številen. Nastop bo močno vplival na celo pokrajino, predvsem na Ljubljano.

Za nas je potrebno, da vemo sledeče: 1. Orlovske slavnosti v Brnu v vseh ozirih dosegajo ljubljanske, v mnogih jih prekašajo. 2. Orel nikogar ne terorizira, naj izobeša zastave, pozdravlja Orle, pristopi kot član, da stan za Orle itd., dočim Sokoli mnogokje s silo (moralno ali avtoritativno) silijo naše ljudi, da služijo njihovim namenom. 3. Sokol dobiva ogromno moralno in gmetno podporo od mesta Ljubljana (vlada je razpustila svet in nastavila komisarja) in vlade, ki komandira šolarje, učiteljstvo in vojaštvo, da pomaga Sokolom z delom (dopusti) in nastopi. Med dijaški, naraščajniki in vojaki bo telovadilo na sokolskem zletu mnogo Orlov, ki so k temu prisiljeni. Mesto jim na svoje stroške popravlja nebroj cest, krasi hiše, daje uradnike, delavce in objekte na razpolago v mnogo večji meri, kakor bi smelo in moglo (dasi je prav, če sprejema goste in podpira telesno vzgojo — nepristranski). 4. Premožnejši sloji, meščanstvo, uradništvo, svobodomiselstvo vidi v Sokolu avantgardo svojih interesov in ga podpira. Mnogo bogatih ljudi žrtvuje stotisoče zanj. Še več stori moralni pritisk na urade. To

kažejo plakati, ki so nalepljeni v uradih: vojaških, železničnih itd., na uradnih poslopih že mesece. Celo kralja hočejo siliti, da doda sijaj in vpliv osebne udeležbe in prisili vse, da izobesijo zastave in bodo potem kazali na sokolsko Ljubljano.

5. Niso vsi Sokoli in njihova društva enaka v verskem oziru. Nestrpní svobodomislecí so le slovenski po večini. Dalje na jugu so indiferentni, tudi duhovniki so še ponekod člani, ker ne vedo jasno za cilje vodstva. Mnogi člani in članice so še verni, vsaj v srcu. A k sv. maši bo skoro vsem v dneh slavnosti nemogoče iti, ker se spored od rana do poldneva ne briga za to dolžnost in jo onemogoča.

6. Uspehe zleta bo Sokol gotovo izrabljaj bolj v korist svobodomiseltva in proti Cerkvi kakor v korist pospeševanja telesne vzgoje. Vzlic morda dobri volji vodstva bo članstvo, vzgojeno v Cerkvi sovražnem duhu Sokola, izživajoče postopalo napram katoliškemu ljudstvu.

7. 15 letna orlovska organizacija je v Sloveniji bolje organizirana in v prosvetnem oziru mnogo bolj delavna nego stari Sokol, ki tudi po številu komaj še prednjači. Jugoslovanski Orel se širi zlasti med Hrva.i, dočim je večina hrvatskih Sokolov odstopila od Jugosl. sok. zaveza. Toraj je

orlovsko verskonarodno načelo sposobnejše sredstvo ujedinjenja nego sokolski nacionalizem.

8. Orel ima v l. 1922 doma lepo število tekem in prireditvev, ki dobro uspevajo; na deželi skoro povsod tudi po številu prekašajo sokolske nastope. Glavni nastop pa je za nas v Brnu, kamor gre 1100 članov in članic. Sokol dozda vzlic boljšemu gmotnemu položaju niti polovico tega števila še nikoli ni poslal čez mejo.

9. Naša telovadna organizacija nima namena nagažati in škoditi drugim, ampak zbirati in vžgajati po načelih pošteno mladino, ki se ne bo dala slepiti od izposojenega sijaja in terorizirati od manjšine, ampak mora samostojno napredovati v svobodni tekmi, iz lastne moči in z božjo pomočjo.

Klement Aleksandrijski o Jezusu:

»Brez včlovečene Besede bi bili mi kakor perutnina, ki jo v temnem hlevu pitajo za smrt. Enako bi tudi, če bi ne bilo solnca, kljub vsem zvezdam vendarle vladala temna noč.«

Jezus Kristus sam o sebi: »Jaz sem luč sveta.« — »Jaz sem pot, resnica in življenje.« I. M.

Delaj vsako delo tako, kakor bi bilo od njegovega posrečenja v s e odvisno.
(Kardinal Richelieu.)

M. Nazarje pri Mozirju. Umril je v cvetju mladosti, v 19. letu Praznik Joško p. d. Govekov v Kokarjah, župnija Rečica, vrl član in blagajničar orlovskega odseka M. Nazarje.

Ze v tej mladeniški dobi je bil desna roka svoje matere — vdove ter določen, da bode gospodaril na znanem velikem posestvu Govekovem, da bode vodil lesno trgovino itd., pa zavrata jetika, ki zahteva toliko mladih žrtev v tej dolini, tudi njemu ni prizanesla, vzoru mladeničev. Nad pol leta je vdano prenašal svojo bolezen, večkrat bil previden s sv. zakramenti ter bil pokopan na praznik sv. Alojzija. Nazarški Orli in Orlice so ga spremili k zadnjemu počitku. — Blag mu spomin!

Jugosl. akad. Orel, Praha. Ob sklepu šolskega leta podajamo tu kratek pregled delovanja in težav našega odseka. Ker je vsak član »Jgsl. kat. akad. društva Krek« po pravilih »Jgsl. kat. dij. Lige« član Orla, se je pečal prvi občni zbor »Kreka« z obnovitvijo Orla. Ze prejšnja leta smo se morali boriti z velikimi težavami radi telovadnice. Telovadili smo s češkimi brati Orli akademiki v zasilni telovadnici, ki je bila prirejena iz magazina za zelje v sirotišnici. Slab zrak in nesnaga v telovadnici je onemogočila polnoštevilno udeležbo. V jeseni sta brata Val. Meršolj in Jože Mačec prevzela skrb za telovadnico. Obletala sta celo Prago in vsa predmestja in sta končno našla telovadnico pri karlinskem Orlu, oddaljeno tri četrt ure od sredine Prage, v neki ljudski šoli. V grudnu sta pa po dolgem iskanju našla br. Jože in Lojze Majce prostor pri Orl. odseku Praha II. Obvezna telovadba je bila ob petkih od 7. do 9.

ure zvečer, ob pondeljkih pa neobvezna. Telovadili smo skupno s češkim odsekom, včasih pod slovenskim poveljstvom našega brata načelnika Jožeta Majce, včasih pa pod češkim poveljevanjem br. načelnika čs. odseka. Rednih telovadcev je bilo 9; od teh povprečna udeležba 8. Vsled denarne krize nas je pred Veliko nočjo zapustilo več bratov, — ki so odšli na Dunaj, v Krakov, v Monakovo in v domovino — med njimi en telovadec. Brat načelnik je moral radi operacije opustiti telovadbo, en brat pa zaradi bolezni. Radi konca šolskega leta in obilnega dela je bila udeležba po Vel. noči pičlejša. Dne 23. junija smo zaključili telovadbo za letos.

Stavbno podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana, Grubarjevo nabr. 8. Telefon 426.

Prevzame vsa zidarska in druga
stavbna dela.

Izdaja strokovna mnenja, izvršuje
načrte in proračune.

Delo solidno. Primerno nizke cene.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6, pritličje

v lastni hiši, nasproti hotela »UNION« za frančiškasko cerkvijo
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu in jih obrestuje po

 4%

brez kakega odbitka, tako da sprejme vsak vložnik od vsakih vloženih
100 kron čistih obresti 4 krome na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago. — Skupno stanje vlog je bilo koncem novembra l. 1921. nad 100 milijonov kron. — Rezervni zakladi znašajo nad 1 milijon kron.

„INDUS“ D. D.
PREJE CARL POLLAK

Tovarna za usnje, vseh
vrst čevljev (posebej za
telovadne čevlje) in
- gamaš v LJUBLJANI. -

Vsem društvom in organizacijam!

Za svoje prireditve in potrebe naročajte in kupujte vsakovrstne mesne izdelke (kranjske klobase, hrenovke, safalade, salame, šunko i. t. d.) ter razne vrste sira v novootvorjeni delikatesni prodajalni

Mesnega oddelka Gospodarske zveze, Dunajska c. 29

(Bavarski dvor). — Cene s popustom, postrežba točna in solidna. Naročila tudi po pošti in železnici.

NB. Izletnike v Brno opozarjamo, da se istotam pravočasno oskrbe s prvovrstno ogrsko salamo, ker bo zaloga pošla.

IMPORT

EXPORT

GOSPODARSKA ZVEZA

PODRUŽNICE: CELJE, KRANJ, NOVO MESTO, RADOVLJICA, SPLIT
TELEFON ŠTEV. 137 / BRZOJAVKE: GOSPODARSKA LJUBLJANA

Blagovni oddelek:

1. poljedelski in mlevski izdelki,
2. krmila,
3. kolonialno blago.

Manufakturni oddelek:

češka in angleška manufaktura, perilo za moške, ženske in otroke, čevlji, usnje.

Lesni oddelek:

nakup in prodaja lesa ter oglja, lastne parne žage, lastna parketna tovarna.

Vinski oddelek:

domača in tuja v sodih in buteljkah, vsakovrstno žganje, konjak, špirit.

Mesni oddelek:

izvoz goveje živine in prašičev, tovarna mesnih izdelkov, hladilnica, izdelovanje umetnega ledu.

Kmetijski in strojni oddelek:

poljedelski in drugi stroji, železo, semena, umetna gnojila, cement, bencin, galica, žveplo.

Mlekarški oddelek:

nakup in prodaja mleka in mlečnih izdelkov, eksport sira in masla, lastne mlekarne.

TOVARNA HRANIL

LASTNA ZELJARNA